

Asia: VN/36213/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi yhdyskuntarakentamislaki sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

1 luku Yleiset säännökset

Näkemyksenne luvusta 1

Hengityслиitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto koskien luonnosta hallituksen esitykseksi yhdyskuntarakentamislaki. Hengityслиitto on sosiaali- ja terveystalalan järjestö, jonka tehtävänä on edistää hengitysterveyttä ja hengityssairautta sairastavien hyvää elämää.

Hengityслиitto näkee, että kyseessä on hengitysterveyden näkökulmasta tärkeä esitys, jonka tavoitteena on laatia uusi yhdyskuntarakentamislaki, joka kokoaa yhteen kuntien yleisten alueiden suunnittelua, rakentamista, käyttöä ja kunnossapitoa koskevan keskeisen sääntelyn. Lisäksi laissa säädetään hulevesien käsittelystä rakennetussa ympäristössä.

2 luku Viranomaiset

Näkemyksenne luvusta 2

-

3 luku Suunnittelu

Näkemyksenne luvusta 3

Hengityслиitto näkee erittäin tärkeänä, että esityksen mukaan yleistä aluetta suunniteltaessa olisi jatkossa edistettävä esteettömyyttä ja käytettävyyttä sekä lisäksi suunnittelussa olisi jatkossa otettava huomioon alueen kunnossapidettävyyden, ilmastonmuutoksen vaikutuksiin ja riskeihin varautuminen, kiertotalous, kulttuuriympäristön arvojen säilyminen, liikkumisen kestävyys ja luonnon monimuotoisuus.

Hengityслиitto näkee, että ilmastonmuutoksen hillintä tulee näkyä suunnittelussa ja sitä tulee tehdä rinnakkain ilmastonmuutokseen sopeutumisen kanssa. Uusien asuinalueiden suunnittelussa on

otettava huomioon ilmastonmuutoksen myötä lisääntyvien sateiden ja tulvavesien aiheuttamat vesimäärät. Myös vanhoilla asuinalueilla on tärkeää tarkastaa hulevesiverkoston kapasiteetti ja suunnitella toimenpiteitä, joilla kapasiteettia lisätään. Suunnittelemalla riittävästi viheralueita voidaan edistää sekä hulevesien imeytymistä että hillitä ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia. Samoin asuinalueet tulee suunnitella niin, että joukkoliikennettä ja kevyttä liikennettä on mahdollisuus käyttää. Rakentamisessa tulee suosia vähähiilisiä sekä kierrätysmateriaaleja mahdollisuuksien mukaan.

Hengitysliitto muistuttaa, että esteettömyyttä on myös ulkoilman ja sen mukaisesti hengitettävän ilman puhtaus. Kuntien alueita tulee suunnitella niin, että kuntalaiset altistuvat mahdollisimman vähän pienhiukkasille, joita syntyy liikenteestä ja etenkin keväisin katupölystä. Erityisesti lapsille, pitkäaikaissairaille ja iäkkäille henkilöille tarkoitettujen rakennukset tulee sijoittaa viheralueiden lähelle tai niiden viereen tulee suunnitella uusia viheralueita eikä niitä saa rakentaa suoraan vilkkaasti liikennöityjen väylien viereen. Tällä tavoin suunnittelulla voidaan myös parantaa näiden ryhmien luontoympäristöihin pääsyä. Kestävää liikkumista suunniteltaessa on otettava huomioon pyöräilyn ja kävelyn yhteydessä hengitettävän ilman laatu. Pyörä- ja kävelyteitä pitää suunnitella vihreiden väylien mukaisesti, ettei kevyttä liikennettä käyttävät altistu liikenteen aiheuttamille päästöille ja katupölylle.

Hengitysliitto kannattaa sitä, että suunnittelun vuorovaikutusta yhtenäistettäisiin niin, että jatkossa kaikkia yleisiä alueita koskevat hallinnolliset suunnitelmat eli katusuunnitelmien lisäksi myös puistosuunnitelmat tulisi asettaa julkisesti nähtäville. Hengitysliitto on samaa mieltä vaikutusten arvioiden kanssa siitä, että esitetty laajennus ”parantaisi kansalaisten mahdollisuuksia osallistua oman lähiympäristön suunnitteluun. Tämä lisäisi demokratiaa ja vahvistaisi paikallista osallisuutta.”

Esityksessä esitetään, että yleisen alueen suunnitelmia koskevan hyväksymispäätöksen valitusoikeutta ehdotetaan rajattavaksi siten, että valituksen päätöksestä voisivat jatkossa tehdä vain suunnittelualueeseen rajautuvien kiinteistöjen omistajat ja haltijat. Vaikutusten arvioinnissa todetaan, että ”valitusoikeuden rajaaminen suunnittelualueeseen rajautuviin kiinteistöihin kaventaisi muiden kuin rajanaapureiden valitusoikeutta.” Hengitysliitto näkee, että kuntalaisten valitusoikeus tulisi olla esitystä laajempi, koska kysymyksessä on yhteinen omaisuus. Pelkkä vuorovaikutusmahdollisuus ei tähän vielä riitä. Toisaalta pitkät valituskierteet kuluttavat yhteiskunnan resursseja. Tällaisiin tilanteisiin tulisi löytää ratkaisuja ilman, että kuntalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa omaan elinympäristöönsä liiksi kavennetaan.

4 luku Rakentaminen

Näkemyksenne luvusta 4

-

Tulisiko katu- ja viheralueiden rakentamiselle asettaa määräaika, esimerkiksi 10 tai 15 vuotta yleisen alueen suunnitelman voimaan tulemisesta? Mitä vaikutuksia, etuja tai haittaa tällä olisi eri osapuolille? Esitysluonnoksessa ei ole asetettu tällaista määräaikaa.

-

5 luku Yleisen alueen käyttöön luovuttaminen ja lakkaaminen

Näkemyksenne luvusta 5

-

6 luku Kunnossapito

Näkemyksenne luvusta 6

Esitetyt uudet säännökset koskevat kunnan uutta velvollisuutta (pitää kirjata hallussaan olevista vaativista taitorakenteista ja) laatia kunnan yleisiä alueita koskeva julkinen kunnossapitosuunnitelma. Lisäksi kunnalle ehdotetaan selvitysvelvoitetta, kun kunnan yleisellä alueella havaitaan esteettömyyteen tai käytettävyyteen liittyvä puute.

Hengityслиitto näkee nämä uudet velvoitteet hyvinä ja sellaisina, joihin myös kuntalaiset voivat antaa palautetta ja tuoda näkemyksiään esiin. Tällainen kuntalaispalaute voi olla kuntien kunnossapidosta vastaaville tärkeää ja auttaa tekemään oikein kohdennettua kunnossapitosuunnittelua.

Hengityслиitto näkee erittäin tärkeänä huolellisen talvikunnossapidon, jonka tarpeen ennustetaan lisääntyvän ilmastonmuutoksen myötä. Turvallinen liikunta ulkona on tärkeää myös talvella sekä hengityssairautta sairastaville että kaikkien kuntalaisten hengitysterveyden edistämiseksi.

Hengityслиitto esittää, että myös hengitysilman laatu on huomioitava esteettömyyden osana. Tähän liittyen katupölyn poistamiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota ja priorisoitava niin sanottuja herkkiä kohteita (sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköt, päiväkodit, koulut ja vanhusten palvelutalot).

7 luku Tekniset verkot

Näkemyksenne luvusta 7

-

Esitysluonnoksen luvussa 7 ehdotetaan säädettäväksi uusi lupamenettely teknisten verkkojen sijoittamiseen kunnan yleiselle alueelle. Tulisiko siirtyä uuteen lupamenettelyyn vai tulisiko teknisten verkkojen sijoittamisesta pysyä nykyisessä kuntakohtaisessa toimintatavassa? Lisätietoa vaihtoehtoista löydätte esitysluonnoksen luvuista 5 ja 7.

En osaa sanoa

8 luku Työ kadulla ja muulla yleisellä alueella

Näkemyksenne luvusta 8

49§ Hengitysliitto näkee, että yleisen alueen palauttaminen alkuperäiseen tai muuhun kunnan hyväksymään tilaan pysyvän tai tilapäisen käytön jälkeen on hyvä ehdotus. Kaivutöiden pinnoitus kaivun jälkeen ja nurmialueiden uudelleen kunnostus estävät pölyämistä ja parantavat ilman laatua. Kunnostustyöt pitää suorittaa loppuun mahdollisimman pian, kun pysyvä tai tilapäinen käyttö on hyväksytty.

49§ 2 momentti. Ilmoitus kunnan yleisellä alueella tehtävästä työstä. Hengitysliitto näkee, että ilmoituksessa tulisi työn ja sen laajuuden mukaan esittää myös suunnitelma pölyn leviämisen estämiseksi.

51§ 2 momentti työn aloitusajan siirtämisestä on Hengitysliiton näkemyksen mukaan hyvä ehdotus. Töitä voidaan yhdistää ja ottaa huomioon vuosiajankohdat esimerkiksi pölyhaitan minimoimiseksi.

Esitysluonnoksen luvussa 8 ehdotetaan säädettäväksi nykyisen ilmoitusmenettelyn rinnalle uusi lupamenettely kunnan yleisillä alueilla tapahtuville töille. Lisäksi ehdotetaan annettavaksi kunnalle oikeus laatia yleisiä alueita koskevat käyttömääräykset, oikeus siirtää työn aloitusajankohtaa ja oikeus kieltää työ. Mitä ajatuksia ehdotus herättää? Lisätietoa vaihtoehtoista löydätte esitysluonnoksen luvuista 5 ja 7.

-

9 luku Hulevedet

Näkemyksenne luvusta 9

Hengitysliitto näkee erityisen tärkeänä huomioida maakäytön suunnittelussa ja eri kaava- ja suunnitteluvaiheessa kaupunkialueilla muodostuva haitta-ainekuormitus huleveden laatuun ja huleveden laadunhallinnan ratkaisuihin luonnonmukaisissa ja sinivihreissä ympäristöissä myös kunnissa tai sen osissa, missä ei velvoiteta tekemään uutta hulevesien hallintasuunnitelmaa. 62§.

10 luku Maksut

Näkemyksenne luvusta 10

-

11 luku Pakkokeinot ja seuraamukset

Näkemyksenne luvusta 11

-

12 luku Erinäisiä säännöksiä

Näkemyksenne luvusta 12

83§ Valitusoikeus yleisen alueen suunnitelmasta.

Valitusoikeuden rajaaminen rajaa kuntalaisten vaikuttamismahdollisuuksia omaan elinympäristöönsä. Hengityслиiton näkökulmasta säädöstä ei pitäisi tässä laajuudessa toteuttaa.

13 luku Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Näkemyksenne luvusta 13

-

Vaikutusten arviointi

A. Luonnoksessa hallituksen esitykseksi on arvioitu alustavasti yhdyskuntarakentamislain vaikutuksia. Vaikutusten arvioinnin parantamiseksi on tärkeää saada palautetta siitä, miltä osin arvioinnissa on täydennystarpeita.

Millaisena pidätte luonnoksessa esitettyä vaikutusten arviointia kokonaisuutena?

Jossain määrin puutteellisena

B. Onko jossain vaikutusten arvioinnin osassa erityistä täydentämisen tarvetta?

Kyllä, tarkenna, mitä osaa tai osia vaikutusten arvioinnista tulisi täydentää tai mitä aihetta koskeva puuttuva arviointi lisätä. [Liikkumis- ja toimimisrajoitteiden osana tulee esteettömyydessä ottaa huomioon myös hengitettävän ilman laatu. Vilkaasti liikennöidyt ja/tai pölyävät kadut tai pölyävien työmaiden lähialueet eivät ole hengityssairautta sairastaville esteettömiä paikkoja.]

C. Mihin itse näette yhdyskuntarakentamislain keskeisimpien vaikutusten kohdistuvan? Miten kuvailisitte keskeisimpiä vaikutuksia?

-

Muita näkemyksiä koko luonnoksesta hallituksen esitykseksi

Vapaa sana.

-

Mäki Sari
Hengityслиitto ry